

Josep Vallverdú, referent de la literatura infantil i juvenil

Mostra virtual d'obres i manuscrits del fons bibliogràfic de la Biblioteca Museu Víctor Balaguer relacionades amb la figura del narrador, poeta, dramaturg, lingüista, traductor i assagista Josep Vallverdú i Aixalà.

BIBLIOTECA VÍCTOR BALAGUER

Av. Víctor Balaguer s/n
08800 Vilanova i la Geltrú

biblioteca@victorbalaguer.cat

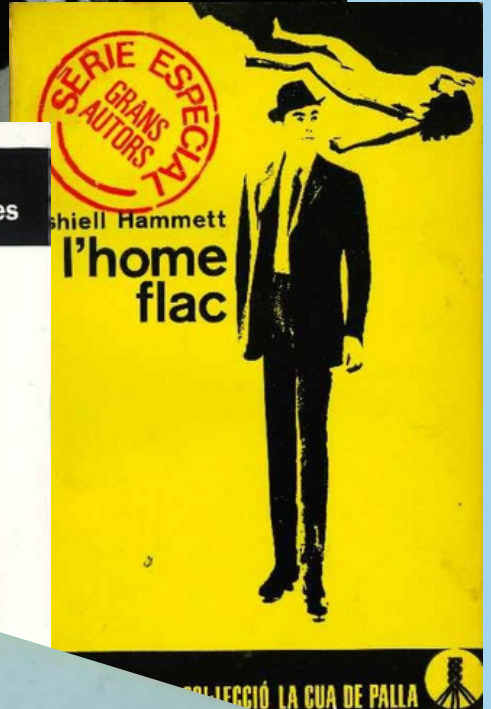
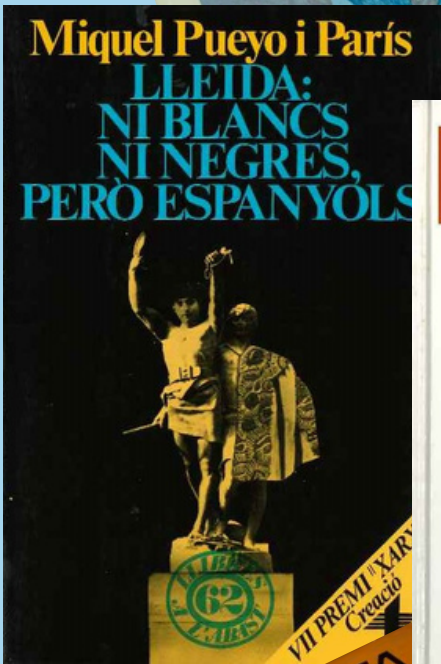
www.victorbalaguer.cat
www.cataleg.victorbalaguer.cat

Tel. 93 815 42 02

Imatge portada: Museu de la Vida Rural.
Fundació Carulla

SUMARI

Pròleg.....	pàg. 5
Introducció.....	pàg. 9
Obres i manuscrits relacionats amb la figura de Josep Vallverdú.....	pàg. 11
Cartes de l'epistolari de Joaquim Molas.....	pàg. 13
Obra de ficció.....	pàg. 14
Obra de no ficció.....	pàg. 15
Obres traduïdes per Josep Vallverdú.....	pàg. 16
Obres prologades per Josep Vallverdú.....	pàg. 17
Obres sobre Josep Vallverdú.....	pàg. 18

PRÒLEG

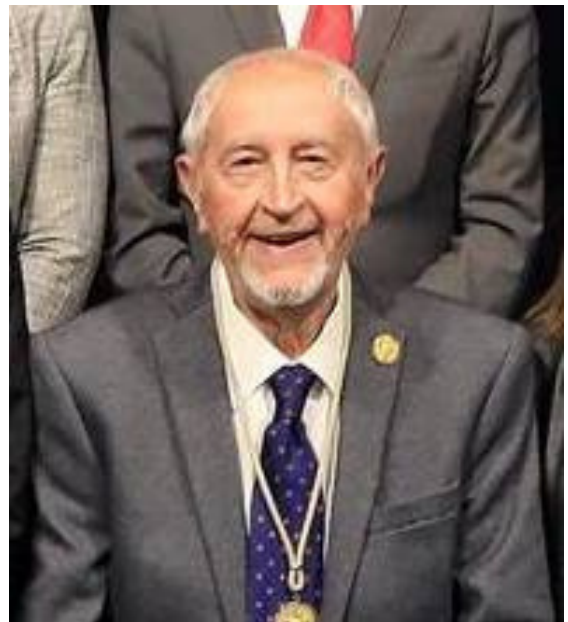
Josep Vallverdú

Josep Murgades

Cap gènere literari, per innovador que sigui, no sorgeix del no-res. Sinó que acostuma a ser el resultat de congriar tot d'elements previs.

Josep Pla, en les lletres catalanes, va crear-ne un de nou: el del per ell anomenat "Homenots". Derivat de la fusió de precedents com ara el retrat, la semblança, la biografia. Tots ells conjuminats amb vista a recrear un personatge més enllà de la seva trajectòria estrictament curricular. De manera que en sobresortís això: el gruix d'algú ponderable en diversos sentits per sobre de la seva anècdota vital.

No sembla que aquest gènere conreat pel polígraf Josep Pla hagi tingut la continuïtat desitjable, tot i haver-hi escrit de "matèria primera" (ara ampliable, a més, per pura equipol·lència equitativa,

Josep Vallverdú i Aixelà durant la recepció de la Creu d'Or de la Generalitat de Catalunya, el desembre de 2019. Autor: Generalitat de Catalunya.

a un de centrat també en les “Donasses”). Prou “matèria primera” perquè, amb posterioritat al palafrugellenc, hi hagi hagut nombrosos referents dignes de figurar en aquesta categoria d’“Homenots” (i de “Donasses”, no cal ni dir).

I un d’aquests referents indiscutibles és Josep Vallverdú. Autèntic *homme de lettres* en totes les accepcions possibles de l’expressió. O, per formular-ho més en col·loquial, i com sovint se n’ha dit, un “escriptor tot terreny”.

Novel·lista, poeta, articulista, assagista, memorialista, traductor, epistològraf...

Activitats en totes les quals ha conreat una gran varietat de registres. Com ara la creació d’universos imaginatius per a infants i adolescents. Com ara l’anostrament tant de monografies erudites com de novel·les de “lladres i serenos”. Com ara l’encuny de terme i concepte per designar una llenca vertebral del país no sempre prou tinguda en compte des del Cap-i-Casal: Ponent. Com ara una aportació remarcable a la literatura del jo, en forma de memòries (retrospecció forta) i de dietaris (retrospecció feble).

Josep Vallverdú es disposa ara aquest 2023 a complir el seu centè aniversari. En joiosa plenitud física i mental, intel·

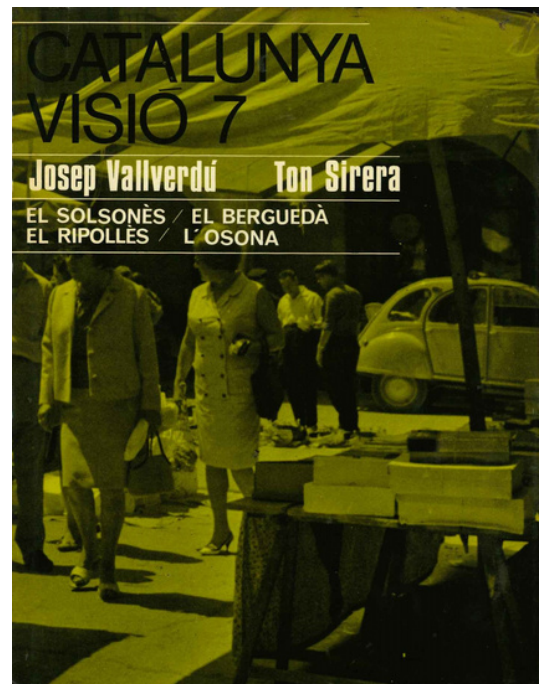
lectual i culta com sempre. Un motiu aquest per felicitar-lo efusivament tot desitjant-li encara per molts més anys.

Però també per exhortar lectors i estudiosos de la seva obra a valorar-la i a difondre-la encara més. Enllà del seu Ponent i per tot arreu del país, com també més enllà per obra de traductors diligents.

A la Biblioteca Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú hi ha dipositades, procedents del llegat de Joaquim Molas, més d'una trentena de cartes que el nostre homenot adreçà a aquest últim, tot un altre homenot també.

¿Hi haurà qui, comptant amb les degudes autoritzacions, les consulti? ¿Hi haurà qui en faci una edició modèlica com la duta a terme per Joan Ramon Veny-Mesquida de les cartes entre el mateix Josep Vallverdú i Guillem Viladot (Lleida: 2022)?

Aquest 2023 hauria de ser no tan sols l'any dels múltiples i variats "èdits" de Josep Vallverdú, sinó també el de tots els seus altres materials inèdits. Una mina que no cal ni de molt donar encara per exhaurida...

Vallverdú, Josep; Ton Sirera. *El Solsonès, el Berguedà, el Ripollès, l'Osona*. Barcelona: Tàber, DL 1969. BMVB: Molas 4617.

Entre els anys 1968 i 1974, Josep Vallverdú (textos) i Ton Sirera (fotografies) realitzen els volums del projecte «Catalunya visió», els quals reflecteixen un viatge per Catalunya, comarca a comarca.

INTRODUCCIÓ

La Biblioteca Museu dedica la primera Vitrina d'enguany a Josep Vallverdú i Aixalà, de qui es commemora el centenari del seu naixement. Aquest escriptor català, nascut a Lleida ha creat una obra abundant en els camps de la narrativa, la poesia, la dramàtica, la lingüística, la traducció i l'assaig. Estudià Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona i fou catedràtic d'institut.

La seva àmplia producció és coneguda, sobretot, pels llibres adreçats als públics infantil i juvenil. L'obra pel públic adult comprèn reportatges, reculls d'articles i conferències, estudis històrics, autobiografies i obra poètica.

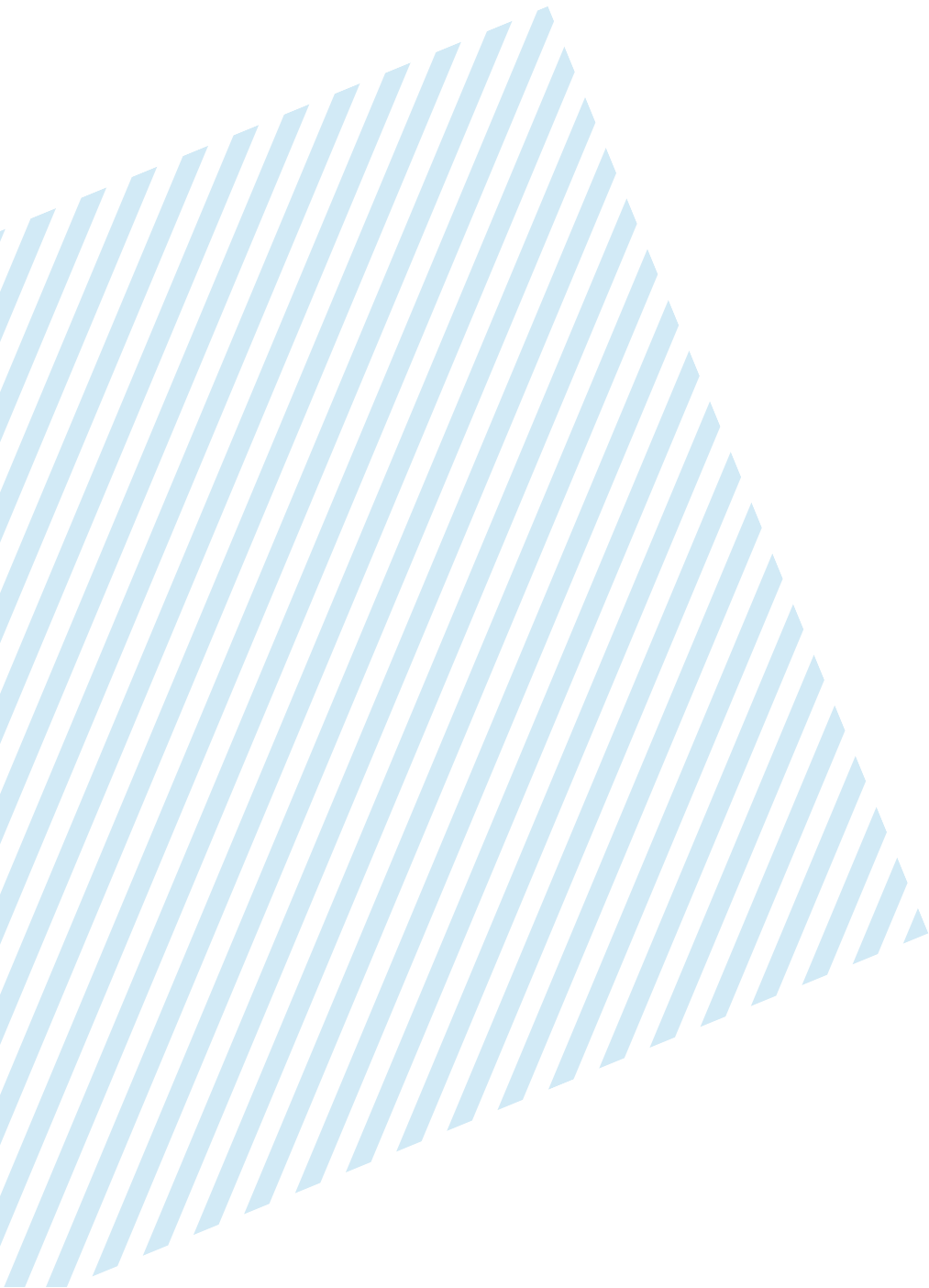
En reconeixement a la seva obra, Josep Vallverdú ha estat guardonat amb diferents premis: Ramon Fuster a la tasca pedagògica (1988), la Creu de Sant Jordi (1990), el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (2000), la Medalla d'Or de la Univer-

sitat de Lleida (2000), el premi Trajectòria (2002), el doctorat honoris causa per la Universitat de Lleida (2004), el premi Jaume Fuster de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (2012), la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya (2019) i el Premi Especial del Jurat dels VIII Premis Martí Gasull i Roig (2021).

Des de l'any 1984 la Paeria de Lleida convoca un premi d'assaig amb el seu nom.

La Biblioteca Museu conserva una bona mostra de l'obra de Josep Vallverdú, sobretot a l'arxiu personal i a la biblioteca particular de Joaquim Molas, on hi ha disponibles una trentena de cartes adreçades per Vallverdú i un bon nombre de llibres.

Esperem que la selecció que us oferim sigui del vostre interès.

OBRES I MANUSCRITS RELACIONATS AMB LA FIGURA DE JOSEP VALLVERDÚ

Tenint en compte el volum d'obra i de documentació que la Biblioteca Museu conserva relacionada amb la figura de Josep Vallverdú, hem decidit agrupar-lo en sis apartats:

- Cartes de l'epistolari de Joaquim Molas
- Obra de ficció
- Obra de no ficció
- Obres traduïdes per Josep Vallverdú
- Obres prologades per Josep Vallverdú
- Obres sobre Josep Vallverdú

El conjunt de cartes enviades per Vallverdú a Joaquim Molas és la documentació més interessant de tota la recollida en aquesta Vitrina, ja que és única i aporta informació sobre la relació intel·lectual entre l'escriptor i l'acadèmic. D'obres de ficció n'hem seleccionat una mostra

per als públics infantil, jove, adult i una de poesia (*De signe cranc*). A l'apartat de no ficció hem recollit estudis històrics, com ara *El rector de Vallfogona i la llengua del barroc*, autobiografies, per exemple *Vagó de tercera*, i reportatges, com ara *Els rius de Lleida*.

Josep Vallverdú va traduir una llarga llista de títols: de novel·les policiaques, per a Edicions 62, de llibres religiosos, per a l'editorial Herder, de temàtica històrica i obres de ficció. Els autors que hem seleccionat són: John Huxtable Elliott, Dashiell Hammett, Martin Luther King Jr., William Shakespeare, J. Lee Shneidman i Robert L. Stevenson.

D'obres prologades per Josep Vallverdú, en tenim de Manuel Gaya i Tomàs, Àngels Pomés i Comes i Miquel Pueyo.

Finalment, també tenim una mostra de diferents obres sobre Josep Vallverdú; entre biografies, com ara *Josep Vallverdú*, de Josep Maria Aloy; entrevistes, per exemple *Les veus:*

selecció d'entrevistes, i discursos, com ara *Investidura com a doctors Honoris Causa dels senyors: Jordi Solé Tura i Josep Vallverdú Aixalà*, de Jordi Solé-Tura.

Fragment del llibre *Desmudat i a les golfes. Un infant als anys trenta* (BMVB: Molas/7270).

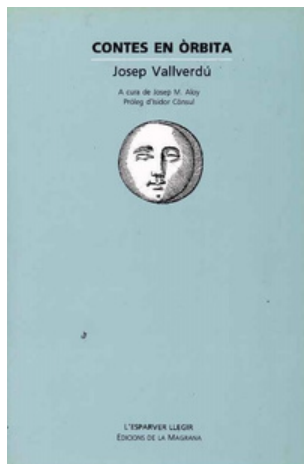
En Ramon Solà tenia una bona casa a Vilanova, molt de servei, tant purament domèstic com de camp. Se'l recorda com un home espectacular, calçat amb polaines ajustades –en deien leggies–, que els diumenges entrava a missa com un marquès, i anava a ocupar, amb la família, els bancs reservats. Cada vespre, a casa, resava el rosari, tot fent passes de la sala al distribuïdor, i els mossos i les criades tenien l'obligació de resar-lo amb ell. Viatjava amb un xarret o tartana descoberta, i fujetejava, impacient per tenir pas lliure, els conductors dels carros que trobava davant seu, pel mig del camí. D'amos així només se'n veuen avui en les pel·lícules que reprodueixen la vida dels hisendats al sud dels Estats Units.

Cartes de l'epistolari de Joaquim Molas

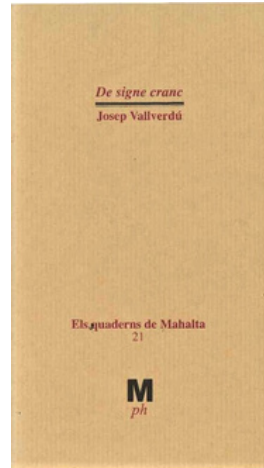
El conjunt abans esmentat, el conformen una trentena de cartes, la majoria de les quals estan enviades des de Puiggròs (17 cartes), on Vallverdú s'hi construï una casa, i des de Lleida (15 cartes). N'hi ha una escrita des del Pont de Montanyana (Aragó) i dues des de la ciutat de Barcelona. Tot el conjunt va ser enviat durant el període comprès entre els anys 1966 i 1986. El gruix més important és dels anys 1972 (8 cartes), 1973 (13 cartes) i 1974 (6 cartes).

La majoria tracten de l'activitat acadèmica de Josep Vallverdú a Lleida, en els àmbits de la llengua i la literatura catalanes. La temàtica de moltes d'elles està relacionada amb les classes que ell imparteix, les lectures dels autors dels segles XIX i XX de les assignatures corresponents, qüestions contractuals i situacions personals de Vallverdú, derivades de la seva activitat com a docent. També fa valoracions de principis i de finals de curs i hi ha algunes cartes que tracten de publicacions sobre Lleida, traduccions que Vallverdú està duent a terme i sobre trobades que s'han de produir o s'han produït entre ells dos (Vallverdú i Molas).

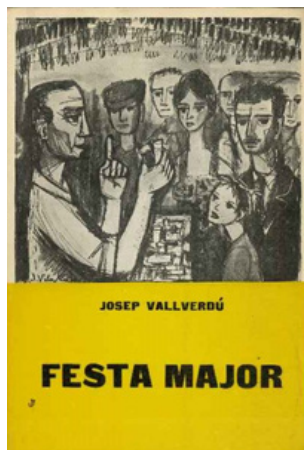
Obra de ficció

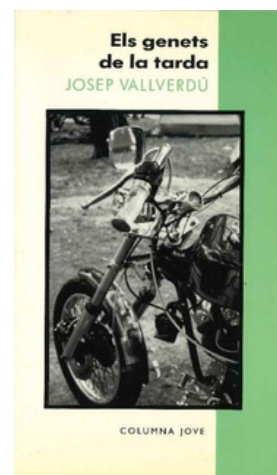
Contes en òrbita. Llibre de lectura de Josep Vallverdú; a cura de Josep M. Aloy. Barcelona: La Magrana, 1991.
BMVB: Molas/3796

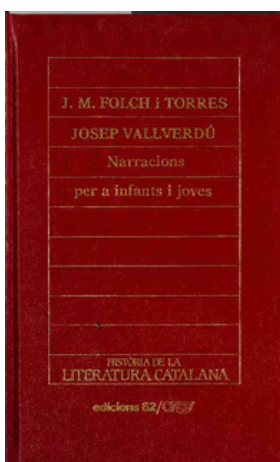
De signe cranc. Lleida: Morphosi, 2007.
BMVB: Molas F/259

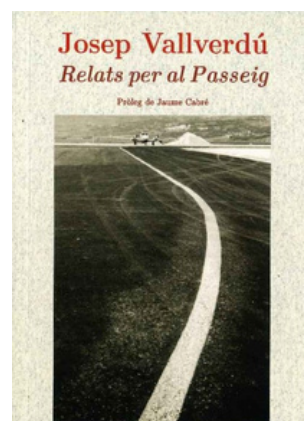
Festa major; seguit de *Els al·lucinats*. Barcelona: Albertí, 1960.
BMVB: JERS 01953, Molas/4225

Els genets de la tarda. Barcelona: Columna, 1992.
BMVB: Molas/526

Narracions per a infants i joves. Barcelona: Edicions 62: Orbis, ©1984.
BMVB: Molas/9378

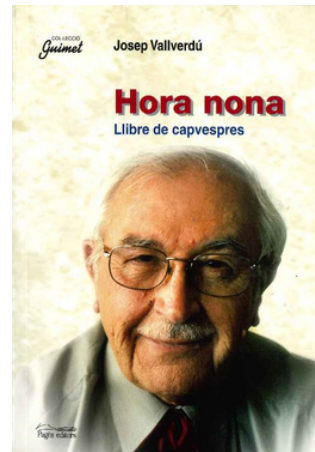

Relats per al Passeig. Lleida: Pagès: Institut d'Estudis Ilerdencs, 2013.
BMVB: Molas/15723

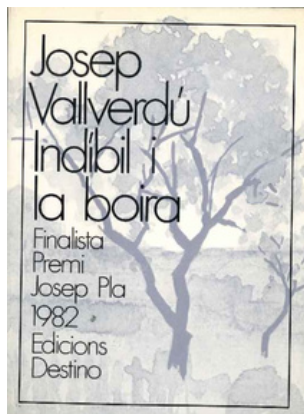
Obra de no ficció

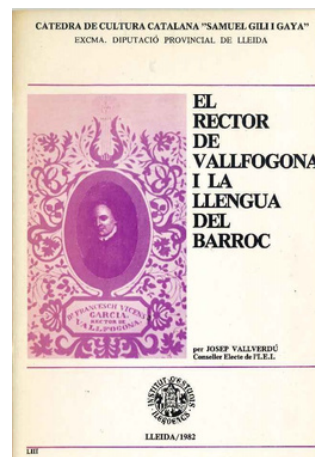
Desmudat i a les golfes: un infant als anys trenta. Barcelona: Proa, 2000.
BMVB: Molas/7270

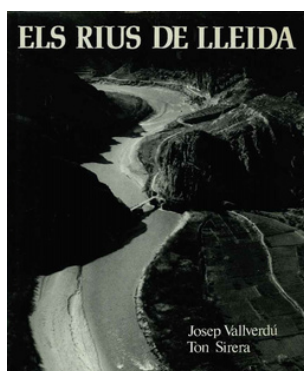
Hora nona: llibre de capvespres. Lleida: Pagès, 2005.
BMVB: Molas/11792

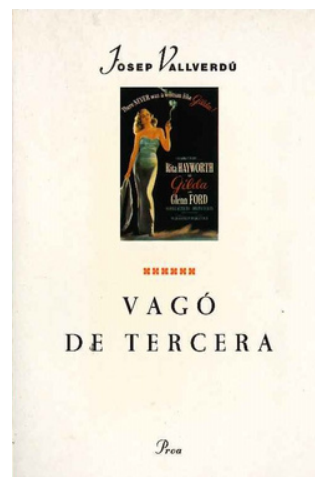
Indíbil i la boira. Barcelona: Destino, 1983.
BMVB: JERS 02779, Molas/11747

El rector de Vallfogona i la llengua del barroc. Lleida: Artis, Estudis Gràfics 1982.
BMVB: Molas F/2131

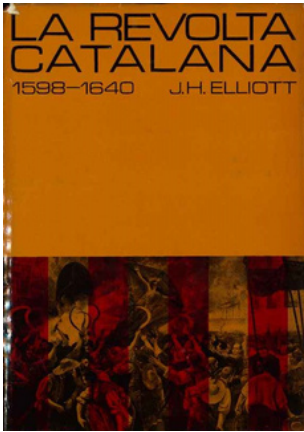

Els rius de Lleida. Fotografies de Ton Sirena. Barcelona: Destino, 1973.
BMVB: Molas/6458

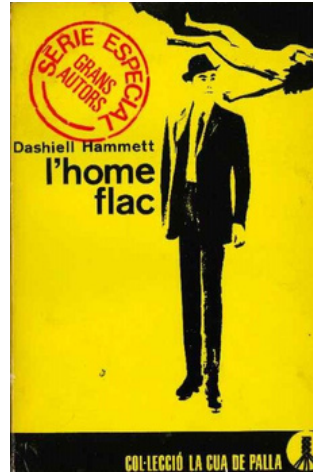

Vagó de tercera. [Barcelona]: Proa, DL 1996.
BMVB: Molas/6046

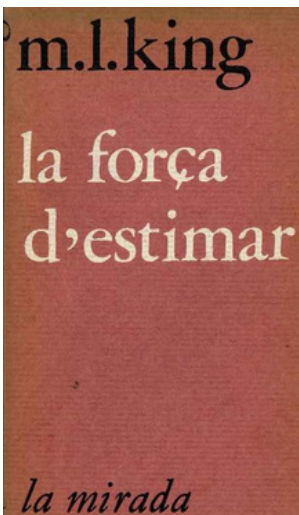
Obres traduïdes per Josep Vallverdú

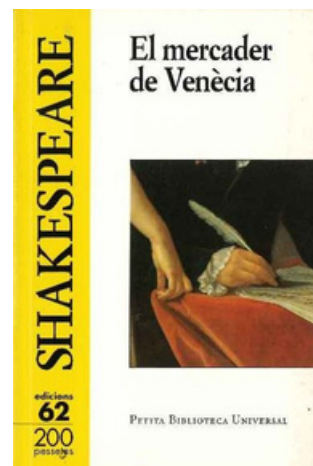
Elliott, John Huxtable. *La revolta catalana 1598-1640: un estudi sobre la decadència d'Espanya*. Barcelona: Vicens-Vives, 1966.
BMVB: Molas/6067

Hammett, Dashiell. *L'home flac*. Barcelona: Edicions 62, 1967.
BMVB: Molas/1480

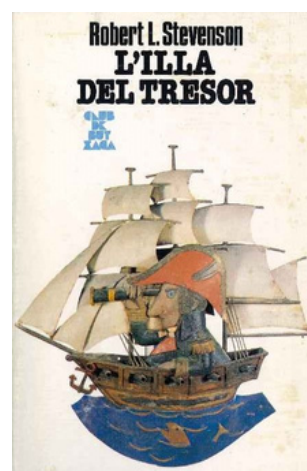
King, Martin Luther, Jr. *La força d'estimar*. Barcelona: Proa, 1967.
BMVB: Molas/3323

Shakespeare, William. *El mercader de Venècia*. Traducció de M. Morera i Galícia, revisada per Josep Vallverdú. Barcelona: Edicions 62, 1995.
BMVB: Molas/3991

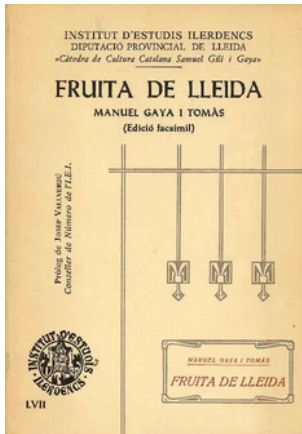

Shneidman, J. Lee. *L'imperi catalano-aronès, 1200-1350*. Barcelona: Edicions 62, 1975.
BMVB: Molas/6154-5

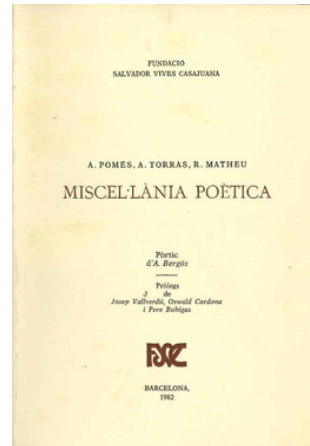

Stevenson, Robert L. *L'illa del tresor*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
BMVB: Molas/6851

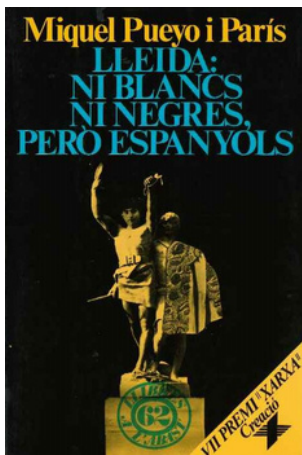
Obres prologades per Josep Vallverdú

Gaya i Tomàs, Manuel. *Fruita de Lleida*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 1984. BMVB: Molas/10586

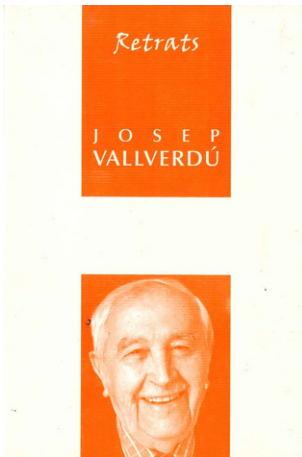

Pomés i Comes, Àngels. *Miscel·lània poètica*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1982. BMVB: Molas/7203

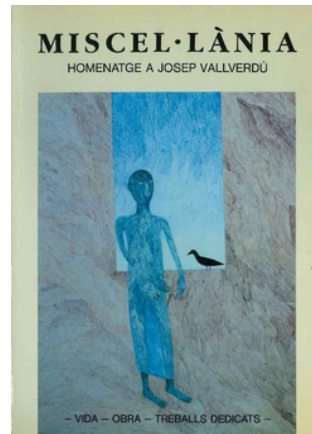

Pueyo, Miquel. *Lleida: ni blancs ni negres, però espanyols*. Barcelona: Edicions 62, 1984. BMVB: Molas/8121

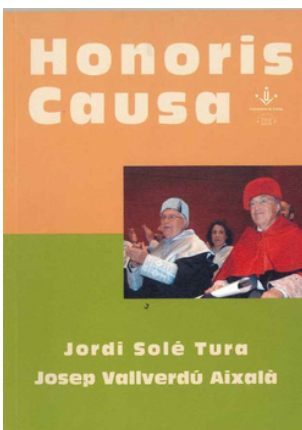
Obres sobre Josep Vallverdú

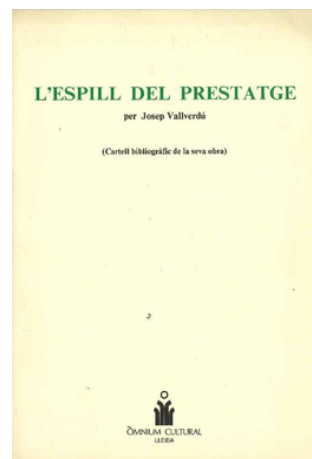
Aloy, Josep Maria. *Josep Vallverdú*. Barcelona: Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, 2013. BMVB: Molas/14621

Miscel·lània homenatge a Josep Vallverdú: vida, obra, treballs dedicats. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 1987. BMVB: Molas/1825

Solé-Tura, Jordi. *Investidura com a doctors Honoris Causa dels senyors: Jordi Solé Tura i Josep Vallverdú Aixalà*. Lleida: Universitat de Lleida, cop. 2005. BMVB: Molas F/1380

Vallverdú, Josep. *L'espill del prestatge: cartell bibliogràfic de la seva obra*. Lleida: Òmnium Cultural, DL 1983. BMVB: Molas F/210

Les veus: selecció d'entrevistes. València: Edicions del País Valencià, DL 2003. BMVB: Molas/19050-1

Si voleu saber quines obres i quins manuscrits més tenim a la Biblioteca relacionades amb Josep Vallverdú, podeu accedir a aquesta [llista](#).

LA VITRINA

AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú

BIBLIOTECA
MUSEU
VÍCTOR
BALAGUER
VILANOVA I LA GELTRÚ